

Dr. Vida Sándor*

MÉG EGYSZER A JÓ HÍRŰ VÉDJEGY OLTALMÁRÓL. AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG DAVIDOFF C/A GOFKID-ÍTÉLETE

A jó hírű védjegy kiemelt oltalma kérdését a hazai irodalomban e sorok szerzője és mások is ismételten tárgyalták.¹

Ez a kérdés többször foglalkoztatta már a Magyar Szabadalmi Hivatalt, valamint a Fővárosi Bíróságot is.

A Vt. 4. § (1) bek. c) pontja, valamint 12. § (2) bek. c) pontja szó szerint átvette az EK védjegyjogi irányelvének² erre vonatkozó opcionális szabályát, vagyis a 4(4)(a), valamint az 5(2) cikk rendelkezéseit. Ugyanígy járt el az Európai Unió többi 24 tagállama is.³

Ezért – annak ellenére, hogy ezt a jogi normát a többi tagállamhoz hasonlóan – Magyarország is önként vette át, a magyar joggyakorlatban felmerülő problémák megoldásánál célszerű a közösségi védjegyjogból kiindulni.

A közösségi védjegyjog feltételrendszere

A jó hírű védjegy számára – mind az oltalom megszerzése, mind a jogérvényesítés vonatkozásában – a közösségi jog privilegizált helyzetet biztosít. Az irányelvnek a védjegy által biztosított jogról rendelkező 5. § (2) cikke szerint [ez a szabály megegyezik az irányelvnek az elutasítási és érvénytelenítési okokról rendelkező 4(3) cikkének előírásaival]:

„A tagállamok továbbá rendelkezhetnek úgy is, hogy a jogosult megtilthatja harmadik személynek, hogy hozzájárulása nélkül a kereskedelmi forgalomban a védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megoldást használjon olyan áruk vagy szolgáltatások esetében, amelyek olyan árukhoz és szolgáltatásokhoz, amelyekre a védjegyet bejegyezték, nem hasonlítanak, ha ez az érintett tagállamban hírnévvel rendelkezik, és a megjelölés jogos alap nélküli használata a védjegy megkülönböztető képességét vagy hírnevét tisztességtelen módon kihatározza.”

A jogérvényesítés feltételeit az Európai Bíróság e rendelkezés alapján első ízben a CHEVY-ügyben⁴ hozott *előzetes döntésében* elemezte. Az elemzés a következő kérdésekre terjedt ki:

* jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Védjegy Iroda

¹ Dr. Vida Sándor: Az Európai Bíróság védjegyjogi gyakorlata. Miskolc, 2006, p. 169–180, 254–260, 266–268; Dr. Árva Katalin: Szemelvények az Európai Bíróságnak a Tanács első Védjegyjogi Irányelvéhez kapcsolódó gyakorlatából. Védjegyvilág, 2002. 2. sz., p. 37–39

² 89/104 EK sz. irányelv, magyarul: CompLex CD Jogtár

³ Az EK Bizottságának észrevételei a C-292/00 sz. ügyben. Ism. Jacobs főtanácsnok (perösszefoglaló, 7. pont)

⁴ Vida i.m. (1), p. 169–174; Árva i. m. (1), p. 37–38

- a jóhírűség feltételezi, hogy a közönségnek bizonyos, mennyiségileg is számottevő hányada ismerje a védjegyet (ítélet, 21. pont);⁵
- a közönség csak kellő mértékű hírnév esetén tud a két védjegy közötti kapcsolatra következtetni (ítélet, 23. pont);
- a jó hírű védjegy ismertségének az érintett közönség jelentős (szignifikáns) része vonatkozásában kell fennállnia (ítélet, 26. pont);
- a jóhírűség vizsgálata alkalmával minden releváns körülményre figyelemmel kell lenni, ilyenek különösen a védjegy piaci részesedése, a használat intenzitása, annak földrajzi kiterjedtsége, időtartama, valamint az áru kelendőségének biztosítása érdekében megvalósított beruházások (ítélet, 27. pont);⁶
- minél nagyobb a védjegy megkülönböztető ereje és annak hírneve, annál nagyobb a sérelem veszélye (ítélet, 30. pont).⁷

A tényállás⁸

Az itt tárgyalt Davidoff c/a Gofkid-ügyben az alapper felperese, a Davidoff cég – Németországban is oltalom alatt álló – a különleges írásmódú, DAVIDOFF nemzetközi védjeggyel rendelkezett. E védjeggyel ellátva drága férfikozmetikumot, konyakot, nyakkendőt, szemüvegtokot, szivart, cigarettát, pipát, valamint ezek tartozékait és bőrárut forgalmazott. Az alapper alperese, a Gofkid cég, az azonos betűtípussal, különleges írásmóddal bejegyzett DURFFEE védjegy jogosultja Németországban, amely védjegy elsőbbségi napja későbbi, mint a DAVIDOFF védjegyé. Az alapper alperese nemesfémeket, ezek ötvözeit, valamint ezekből előállított iparművészeti tárgyakat, dísz tárgyakat, ékszert, órát forgalmazott.

A felperes keresetet nyújtott be a német bíróságnál, és kérte, hogy az tiltsa el az alperest az övével azonos írásmódú, hasonló DURFFEE védjegy használatától, amely összetéveszthető az ő védjegyének sajátos írásmódjával, annak jellegzetes betűivel: különösen a D és az ff betűk írásmódja azonos a DAVIDOFF védjegy írásmódjával. Előadása szerint az alperes eljárását az motiválja, hogy kihasználja a felperesi védjegy presztízsét és az annak védjegyével kifejtett reklámozást. Az alperesi védjegyhasználat továbbá azért is veszélyezteti a DAVIDOFF védjegy értékét, mert az alperes termékei a kínai térségből származnak, ahonnan a közönség nem számít exkluzív termékekre.

⁵ A német, a holland és a svéd nyelvű változatban használt kifejezések azt jelzik, hogy a védjegynek ismertnek kell lennie anélkül, hogy a megkívánt ismertség mértékére utalnának, míg az egyéb nyelvi változatokban használt *jó hírűség* (reputation) vagy egyéb kifejezések, amelyek ez utóbbi kifejezéshez hasonlítanak, a közönség körében bizonyos kvantitatív mértékre utalnak (ítélet, 21. pont).

⁶ A CHEVY-ítélet 23–27. pontjait közli: *Vida* i. m. (1), p. 171–172

⁷ Ha a vizsgálat eredményeképpen a nemzeti bíróság úgy dönt, hogy a jóhírűség követelménye teljesült, mégpedig mind az érintett közönség, mind a szóban forgó terület vonatkozásában, akkor az irányelv 5(2) cikkében felállított második követelményt kell vizsgálnia. Nevezetesen, hogy a korábbi védjegyet különös ok nélkül tisztességtelenül sértik-e. E vonatkozásban megjegyzendő, hogy minél erősebb a korábbi védjegy megkülönböztető képessége és jó hírneve, annál könnyebb lesz az okozott sérelem megállapítása (ítélet, 30. pont).

⁸ A C-292/00 ügyszámú ítélet 6–13. pontja alapján

Az alperes a kereset elutasítását kérte, tagadta az összetéveszthetőséget, valamint azt, hogy a felperes hírnevét használná ki. Azt állította, hogy a DAVIDOFF védjegy írásmódja gyakori a dohányosok számára gyártott áruk megjelölésénél, de ékszereknél is gyakran használnak ilyen írásmódot.

Az elsőfokú bíróság elutasította a keresetet, a felperes fellebbezését a másodfokon eljáró bíróság ugyancsak elutasította. A felperes által kezdeményezett felülvizsgálati eljárásban a Német Legfelsőbb Bíróság előzetes döntést kért az Európai Bíróságtól. Úgy tűnik, hogy a Legfelsőbb Bíróság az összetéveszthetőség kérdésében inkább a felperes nézete felé hajlott.

Az előzetes döntést kezdeményező végzés a következőképpen fogalmazta meg kérdéseit.

Az alapperben a felperes egy jó hírű védjegy oltalmát igényelte egy másik védjeggyel szemben részben azonos, részben hasonló termékek vonatkozásában. Az első- és másodfokú bíróság a felperes keresetét azzal utasította el, hogy nem áll fenn az összetévesztés veszélye. Az, hogy az összetévesztés veszélye fennáll-e, a tényállás tisztázásának eredményeképpen állapítható csak meg. Tisztázandó ezért,

1. hogy az irányelv 4(4)(a) cikke és 5(2) cikke akkor is alkalmazható-e, ha a védjegyet azonos vagy hasonló árukon használják. Az irányelv szövege szerint ezek a rendelkezések akkor alkalmazhatók, ha az érintett áruk nem hasonlóak. Mindazonáltal e rendelkezés kiterjesztő értelmezése, miszerint ezek akkor is irányadóak, ha egy védjegyet azonos vagy hasonló árukra használnak, azzal is indokolható lenne, hogy a jó hírű védjegy oltalma még inkább indokolt volna, mint a nem hasonló áruk esetén;

2. ha azonban az említett rendelkezéseket szó szerint kell alkalmazni, akkor felvetődik a kérdés, hogy a jó hírű védjegy oltalma, amelyet a nemzeti jog biztosíthat, kimerítő (exhaustive) szabályozás-e, vagy a (közösségi) jog lehetővé tesz-e olyan kiegészítő rendelkezéseket, amelyek különösen arra irányulhatnak, hogy az ilyen védjegyeknek a tisztességtelen verseny elleni oltalmát azonos vagy hasonló árukon való használatával szemben is biztosítsák?

A főtanácsnok perösszefoglalója

F. G. Jacobs főtanácsnok perösszefoglalójában⁹ abból indul ki, hogy az irányelv preambuluma szerint a cél a tagállamok védjegyjogának közelítése annyiban, de csakis annyiban (only in so far), amennyiben a tagállamok védjegyjogában az eltérések gátolják az áruknak és szol-

⁹ C-292/00 ügyszám. European Court Reports 2003, p. I-00389

gáltatásoknak a Közösségen belüli szabad mozgását, valamint, hogy a tagállamok úgy is rendelkezhetnek, hogy a jó hírű védjegyek számára szélesebb körű oltalmat biztosítanak (perösszefoglaló, 4. pont).

Az irányelv céljával nem volna összeegyeztethető, ha egy védjegyjogosult, bármilyen hírneve is van a védjegynek, harmadik személyeket megakadályozhatna védjegyük használatában vagy annak bejegyzésében, ha a két védjegy nem hasonló, s csak az áruk hasonlóak. Ezért nézete szerint a védjegyek közötti kellő mértékű (sufficient degree) hasonlóságnak fenn kell állnia (perösszefoglaló, 25. pont).

Ha egy jogszabályi rendelkezés világos, akkor alapvetően felesleges és nem is kívánatos a használt kifejezéseket elemezni (to look behind the terms). Egyébként az irányelv létrejöttének története a szöveg nyelvtani értelmezése mellett látszik szólni (tends to support – perösszefoglaló, 34. pont).

A kiterjesztő értelmezésnek csak akkor volna helye, ha a jó hírű védjegyre vonatkozó rendelkezésekben kézenfekvő joghézag (gap) volna, mint ahogy az EK Bizottsága úgy véli, hogy ilyen fennáll (perösszefoglaló, 38. pont).

Nagy-Britannia kormánya és az alperes ezzel szemben vitatják, hogy az irányelvben ilyen joghézag lenne, és nézetük szerint az irányelv által biztosított oltalom kielégítő (perösszefoglaló, 39. pont).

Magam egyetértek azzal, hogy az oltalom tekintetében nincs joghézag (perösszefoglaló, 42. pont).

Azok, akik a „joghézag”-elméletet vallják, feltehetőleg olyasféle tényállást tartanak szem előtt, mintha például a COCA-COLA védjegyet vagy ehhez hasonlót harmadik személyi ipari kenőolajok megjelölésére használna anélkül, hogy annak okát igazolni tudná. Holott ezzel tisztességtelen előnyre tenne szert, vagy sértené a COCA-COLA védjegy hírnevét, ami az irányelv 5(2) cikkére tekintettel valószínű. Ezzel szemben ha a COCA-COLA védjegyet ezen cég termékeihez hasonló termékeken használnák, akkor az a fonák (perverse) helyzet állna elő, hogy a Coca-Cola cég a termékek hasonlósága miatt nem tudná jogait érvényesíteni (perösszefoglaló, 49. pont).

A válasz azonban a SABEL-¹⁰, a CANON-¹¹ és a MARCA MODE-ítéletben¹² kifejtettekből levezethető (lies). Míg a két termék önmagában nem téveszthető össze könnyen, a COCA-COLA védjegy hírneve palackozott italok vonatkozásában olyan, hogy a közönség arra gondolhatna, hogy a két termék ugyanattól a vállalattól vagy egymással gazdasági kapcsolatban álló vállalatoktól származik, ami persze bizonyítás kérdése. Ez a fajta (különös) oltalom csak olyan védjegyeket illet meg, amelyeknek megkülönböztető jellege különösen erős, amikor is a megkülönböztető erő a védjegy hírnevéből fakad. Ez pedig átmenetet jelent az irányelv 4(4)(a) és 5(2) cikke által biztosított, némileg eltérő oltalom irányába (perösszefoglaló, 50. pont).

¹⁰ C-251/95 ügyszám. Az ítélet teljes terjedelmében: IM Adatbázis

¹¹ C-39/97 ügyszám

¹² C-425/98 ügyszám. Az ítélet teljes terjedelmében: IM Adatbázis; *Vida* i. m. (1), p. 146

Az első kérdéssel kapcsolatban adódik a következtetés, hogy az irányelv 4(4)(a) és 5(2) cikke által a tagállamok számára biztosított opció csak olyan tényállásokra vonatkozik, amelyekben az áruk vagy szolgáltatások nem azonosak vagy hasonlóak azokhoz, amelyek tekintetében a korábbi védjegy érvényes. Ha azonban az áruk vagy szolgáltatások azonosak vagy hasonlóak, akkor a tagállamok bíróságainak azt kell vizsgálniuk, hogy az Európai Bíróságnak a *kiemelkedő megkülönböztetőképességgel (highly distinctive) rendelkező védjegyek* tárgyában kialakított gyakorlatát is figyelembe véve, fennáll-e az összetéveszthetőség (perösszefoglaló, 58. pont).

A második kérdés vonatkozásában az a véleményem, hogy ha valamennyi tagállamnak lehetősége volna (free), hogy kiegészítő oltalmat biztosítson, akkor igen nagy volna a veszélye annak, hogy a közösségi védjegy egész építménye romba dőlne,¹³ valamint hogy az irányelv harmonizációs törekvése meghiúsulna, amely pedig az egységes belső piac érdekében a kereskedelmi korlátokat és a verseny torzulásait célozza kiküszöbölni (perösszefoglaló, 63. pont).

Ezért a második kérdésre válaszom negatív (perösszefoglaló, 67. pont).

Az Európai Bíróság ítélete

Az Európai Bíróság előzetes döntésében¹⁴ elöljáróban megállapítja, hogy az irányelv – elmentében annak 4(1) cikkével – nem kötelezi a tagállamokat, hogy az irányelv 5(2) cikkét nemzeti jogukba átültessék (ítélet, 18. pont).

Az alapperben a Német Legfelsőbb Bíróság nem zárja ki, hogy az összetéveszthetőség bizonyítása nehéz lenne, miért is a jó hírű védjegy jogosultjának érdekében állhat, hogy védjegyének értékét az irányelv 5(2) cikk alapján oltalmazza (ítélet, 22. pont).

Kérdéses ezért, hogy az irányelv 5(2) cikke, amely kifejezetten utal a nem azonos vagy nem hasonló árukra vagy szolgáltatásokra, kizárja-e, hogy ezt a rendelkezést azonos vagy hasonló áruk esetén alkalmazzák (ítélet, 23. pont).

Az irányelv 5(2) cikke azonban nem értelmezhető kizárólag szó szerint, hanem az a szabályozás általános rendszere és célja (scheme and objectives of the system) fényében értelmezendő (ítélet, 24. pont).

Ez utóbbi szempontokra tekintettel ez a cikk *nem értelmezhető úgy, hogy annak következtében a jó hírű védjegy azonos vagy hasonló árukon való használatával szemben kevésbé volna oltalmazható*, mint nem azonos vagy hasonló áruk vagy szolgáltatások esetén (ítélet, 25. pont).

Amíg az irányelv preambuluma 10. bekezdése értelmében, az 5(1)(a) cikk alapján biztosított jog abszolút, ha a használat sérti vagy sértheti a védjegy funkcióját (ARSENAL),

¹³ A perösszefoglaló részletesen foglalkozik a közösségi védjegyről szóló rendelet analog előírása alapján felvetődő némileg eltérő (súlyosabb) problémával. Ezek ismertetését ehelyütt a szerző mellőzte.

¹⁴ C-292/00 ügyszám, 2003. január 9-i előzetes döntés

az 5(1)(b) cikk alkalmazása az összetéveszthetőségtől függ (MARCA MODA). Alá kell húzni, hogy az Európai Bíróság a SABEL-ügyben kizárta az irányelv 4(1)(b) cikkének tág értelmezését, amely cikk megfelel az irányelv 5(1)(b) cikkének. Ezt a megszorító értelmezést többek között azzal javasolták az Európai Bíróságnak, hogy az ilyen tág értelmezés csak az irányelv 5(2) cikk esetén alkalmazandó (ítélet, 28. pont).

Ha nincs összetéveszthetőség, az irányelv 5(1)(b) cikke alapján a jó hírű védjegy jogosultja nem léphet fel a védjegy megkülönböztetőképességének vagy jó hírnevének sérelme miatt (ítélet, 29. pont).

A válasz tehát:

Az irányelv 4(4)(a) cikkét és 5(2) cikkét úgy kell értelmezni, hogy az felhatalmazza a tagállamokat, hogy a jó hírű védjegyek oltalmának biztosítása érdekében különös védelmet biztosítsanak olyan esetekben, amikor egy későbbi védjegyet vagy megjelölést, amely azonos vagy hasonló a bejegyzett védjegyhez, olyan árukra vagy szolgáltatásokra kívánják használni vagy használni, amelyek azonosak vagy hasonlóak azokhoz, amelyeket a bejegyzett védjegy fed (ítélet, 30. pont).

Tekintettel arra, hogy a második kérdést¹⁵ csak arra az esetre tették fel az Európai Bíróságnak, ha az első kérdésre a válasz nemleges, a második kérdés vizsgálata nem szükséges (ítélet, 31. pont).

A Német Legfelsőbb Bíróság „jogkövető” ítélete

Az Európai Bíróság előzetes döntésének beérkezése után a Német Legfelsőbb Bíróság 2003. október 30-án hozott ítéletet.¹⁶ Ebben hatályon kívül helyezte a Brémai Fellebbviteli Bíróság elutasító ítéletét, és új eljárás lefolytatását rendelte el.

Az ítélet indokolása szerint tisztázni kell, hogy

- a) milyen mértékben voltak jó hírék, adott esetben híresek a felperes védjegyei abban az időpontban, amikor a támadott védjegyet bejelentették, mégpedig a luxuscikkek vonatkozásában;
- b) a két szembenálló védjegy között milyen mérvű egyezések állnak fenn, nevezetesen azok egyedi jegyei vonatkozásában;
- c) az alperes használati cselekményei mennyiben vonhatók a felperes abbahagyási kérelmében foglaltak alá.

Az adott esetben a Német Legfelsőbb Bíróság kizárta a tisztességtelen verseny elleni törvény 1. §-ának (generálklauzula) szubszidiárius alkalmazását, szemben az 1995. január 1-je

¹⁵ A második kérdés arra irányult, hogy az irányelv 4(4)(a) és 5(2) cikkében felsorolt feltételek kimerítőek-e (exhaustive), vagy a tagállamoknak jogában áll-e a jó hírű védjegyek oltalmát további előírásokban (supplemented by national rules) szabályozni, nevezetesen az oltalmat az azonos vagy hasonló védjegyekre is biztosítani (idézve az ítélet 13. pontjában).

¹⁶ NJW (*Neue Juristische Wochenschrift*) 2004, p. 600 = WRP (*Wettbewerb in Recht und Praxis*) 2004, p. 360

előtt követett védjegyjogi gyakorlattal. A (europaizált) védjegy törvény szankciórendszere ugyanis zárt, s az ítélet szerint a versenyjog szubszidiárius alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha tisztességtelen magatartás is fennforog.

A német irodalomban „Davidoff II” megjelöléssel tárgyalt ítéletet *Reuther*¹⁷ azzal kommentálja, hogy az a német jogfejlődés vonatkozásában három kérdéscsoportot vet fel.

1. Ma már vitathatatlan, hogy a jó hírű védjegy az azonos vagy hasonló árukon való jogsértő használattal szemben is az oltalom igényével léphet fel. – A közösségi védjegynél ez azonban már nem ennyire egyértelmű – az Európai Bíróság a kérdésnek ezzel az aspektusával nem is foglalkozott.

2. Az összetéveszthetőség feltételrendszerének szélesebb körben történő megvonása – amint azt *Jacobs* főtanácsnok az eljárás során felvetette – nem vezetett sikerre.

3. Kérdés, szükséges-e a német védjegy törvény módosítása a jó hírű védjegy oltalma kérdésében? A büntetőjogi szankciókra tekintettel ez előnyös lehetne, de nem feltétlenül szükséges – mondja *Reuther*.

Kommentárok az ítélethez

Aligha meglepő, hogy az ítélet komoly visszhangot keltett, a szerző maga 17 kommentárról tud angol, francia, német, holland és olasz nyelven. Nyelvi és technikai okokból csak hatot idézünk itt fel.

Még meg sem hozta az Európai Bíróság előzetes döntését, már megjelent az ügyet alaposan elemző tanulmány a közösségi és a német védjegy jog egyik legautentikusabb személyiségétől, *von Mühlendahl*-tól.¹⁸ Ez az írás elvontan és módszeresen tárgyalja az ügyben felvetődő különféle jogi kérdéseket, majd végkövetkeztetéseiben lényegileg háromféle védjegy és háromféle terjedelmű oltalom között tesz különbséget: a) „gyenge” védjegy, amelyet csak korlátozott oltalom illet meg az utánzással szemben, b) „erős” védjegy, amely eredendően (*von Haus aus*) megkülönböztető erővel rendelkezik vagy ilyenre a használat eredményeképpen tett szert, ezt „normális” oltalom illeti meg, c) az olyan védjegy, amely a használat következtében a piacon kivételes pozícióra tett szert, azaz jó hírű védjegy,¹⁹ ezt széles körű (*breit*) oltalom illeti meg.

Alapos kritikai feldolgozásában az angol *Norman*,²⁰ az egyik tekintélyes német szerzőre²¹ hivatkozva abból indul ki, hogy az irányelv 5. cikke az oltalom három esetét (oltalmi triász)

¹⁷ *J. Reuther*: *Europarecht case by case* (szerk. *H. W. Micklitz*). Stuttgart, 2004, p. 225

¹⁸ *A. von Mühlendahl*: *Zum Schutz bekannter Marken im europäischen Markenrecht*. In: *Festschrift für Erdmann*. Köln, 2002, p. 425

¹⁹ A jó hírű (bekannt) kifejezést nem használja, de az oltalom feltételeinek felsorolásával egyértelművé teszi, hogy erre gondol.

²⁰ *H. Norman*: *Davidoff v. Gofkid: Dealing with the Logical Lapse or Creating European Disharmony?* I. P. Q. (Intellectual Property Quarterly), 2003. 3. sz., p. 342

²¹ *Bornkamm*, a Német Legfelsőbb Bíróság bírója, kiemelkedő szakirodalmi tevékenységgel

hozta létre, nevezetesen a jogosult *azonos – hasonló – nem hasonló* árukon való jogosulatlan használattal szemben léphet fel. Ez a triász tükröződik az irányelvnek az érvénytelenítési okokról rendelkező 4. cikkében is.

Majd rátér arra, hogy az irányelv 5(2) cikkének állítólagos hiányossága („joghézag”), amelyet a brit irodalomban már korábban feltártak, abban áll, hogy a jó hírű védjegy jogosultjának nincs lehetősége, hogy jogait érvényesítse olyan alperessel szemben, aki a jó hírű védjegyet azonos vagy hasonló árukon használja.

Szerinte ma már általánosan ismert, hogy az irányelv 5(2) cikke a védjegy „felvizesítésének” (dilution) európai doktrínáját²² alapozta meg. Ennek célkitűzése, hogy megvédje a védjegyjogosultat attól, hogy a védjegy értékesítési funkciójának elvesztése következtében kár érje. Ugyanakkor, míg az USA-ban a felvizesítés elleni védelem csak a közismert (well-known) védjegyeket illeti meg, addig az irányelv a mércét alacsonyabbra tette, amikor a jó hírnév védelmét biztosította. Ez azt jelenti, hogy a védjegynek nem kell közismertnek lennie, mint ahogy azt az Unió Egyezmény megkívánja,²³ elég, ha csupán jó hírű.

A GOFKID-ügy szerinte azért is szokatlan (unusual) volt, mert a védjegy oltalmi körének kérdésében két főtanácsnoki vélemény is rendelkezésére állt az Európai Bíróságnak: az előzőekben ismertetett *Jacobs*-féle, valamint az ezzel szinte egyidőben folyó *ARSENAL*-ügyben a *Colomer* főtanácsnok által írott perösszefoglaló.²⁴ A kettő egybeveti, illetve *Colomer* főtanácsnoknak a *Jacobs*-féle perösszefoglaló egyes megállapításai tekintetében tett kritikai megjegyzéseit részletesen ismerteti, majd először csak annyit mond, hogy az irányelv kulcsfontosságú kérdéseinek értelmezése tekintetében nyilvánosságra került véleménykülönbség nem örvendetes (can hardly be welcome). – Ezzel jelen sorok szerzője nem ért egyet, mert a perösszefoglalóban kifejtett jogértelmezés, de még csak az Európai Bíróság jogértelmező előzetes döntése sem léphet fel a pápai enciklikáknak tulajdonított cáfolhatatlanság igényével.

Ugyanakkor helytálló *Normannak* az a megállapítása, hogy az Európai Bíróság az irányelv tág (liberal) értelmezése mellett foglalt állást, miközben arra is törekedett, hogy ítéletébe saját korábbi joggyakorlatát is beépítse (integrate), amikor is az *ARSENAL*-, *MARCA MODE*- és *SABEL*-ítéltre hivatkozással azt mondta, hogy az Irányelv 5(2) cikkét úgy kell értelmezni, hogy az feljogosítja a tagállamokat, hogy a jó hírű védjegyek számára különös oltalmat biztosítsanak, nevezetesen, hogy az oltalom akkor is biztosítható legyen, ha azonos vagy hasonló jó hírű védjegyet azonos vagy hasonló árukon használnak.

A két főtanácsnok eltérő nézete közül – szerinte – az Európai Bíróság a középutat választotta. Egyrészt nem fogadta el *Jacobs* javaslatát, amely a nyelvtani értelmezést kezdeményezte, másrészt nem ment olyan messzire, ahogy azt *Colomer* az egyidejűleg folyó *ARSENAL*-ügyben javasolta.

²² A dilution-elméletet az irányelv az amerikai védjegyjogból recipiálta.

²³ Az angol szerző figyelmen kívül hagyja, hogy a közismert védjegy lajstromozás nélkül is oltalmat élvez.

²⁴ C-206/01 ügyszám

Ugyanakkor *Norman* szerint az irányelv 5(2) cikkének opcionális jellege jelenti a fő problémát. Azokban a tagállamokban ugyanis, amelyekben a tisztességtelen verseny tilalmát törvény szabályozza (pl. Németország), vagy ahol a védjegyből folyó jogosultság tartalmát már hosszú ideje szélesen vonják meg (pl. Benelux Államok), aligha fog problémát okozni az irányelv 5(2) cikkének tágabb értelmezése. Ugyanakkor Nagy-Britanniában, ahol a tisztességtelen verseny tilalmát törvény soha nem mondta ki,²⁵ a nemzeti bíróságoknak alighanem problémáik lesznek. Fennáll ezért annak veszélye, hogy az Európai Bíróság jogértelmezése ellenére a joggyakorlat az EU-tagállamokban eltéréseket fog mutatni.

Az ítéletet kommentálva az ismert francia jogtudós, *Bonet*²⁶ érezhető sajnálkozással azt mondja, hogy a jó hírű védjegy folyamatosan kiszabadul a védjegyjog hagyományos normái alól. Egyébként – szerinte – senki sem tiltja meg a bírónak, hogy amint azt mindig is tette, s amint arra az irányelv preambuluma 10. bekezdése is felhatalmazza (invite), figyelembe vegye többek között a korábbi védjegy erős megkülönböztetőképességét vagy annak jó hírét, amikor azt mérlegeli, hogy az összetéveszthető-e egy későbbi védjeggyel, amelyet azonos vagy hasonló árukban használnak. Ugyanakkor egyáltalán nem célszerű a tagállamoknak megengedni, hogy a már amúgy is kivételes oltalom körét tovább bővítsék. Ez ugyanis a tagállamok nemzeti jogainak különbözőségét fokozná, szemben a már elért jogharmonizációs eredményekkel, ami ezenfelül nyilvánvalóan ellentétes is lenne az irányelv célkitűzéseivel.

Egy további angol szerző, *Carboni* kommentárjában²⁷ már az ezt követően – ugyancsak az irányelv 5(2) cikkét értelmező – *Adidas c/a Fitnessworld*-ügyben hozott ítéletre²⁸ is kiterjeszti rövid elemzését, s azt ugyancsak azzal zárja, hogy az igazi probléma e rendelkezés opcionális jellegében rejlik. Szerinte éppen ez készítette az ADIDAS védjegy jogosultját, hogy az Európai Bíróság újabb előzetes döntését kezdeményezze.

A német *Ingerl* és *Rohnke* védjegyjogi kommentárjukban²⁹ részletesen foglalkoznak a jó hírű védjegy oltalmával mind a közösségi, mind a német védjegyjogban, aminek befejezéseként a *Davidoff c/a Gofkid*-ítéletéről is megemlékeznek. Szerintük csakis az Európai Bíróság ezen ítéletében kifejtett jogértelmezés alkalmas a közösségi védjegyjog ellentmondásos rendelkezésének feloldására, a megoldás ugyanis az analógia gondolatát tükrözi. A versenyjog, illetve a kötelmi jog deliktuális felelősségről szóló rendelkezéseinek bevonása a védjegyjogba ugyanis az utóbbi rendszerét borítaná fel, valamint a tagállamok nemzeti jogának (kiterjedt) alkalmazását eredményezné a közösségi joggal szemben.

²⁵ Ez az állapot 2007-ben feltehetőleg megszűnik, amikor az EU tagállamai kötelesek a tisztességtelen kereskedelmi praktikákról szóló 2005/29/EK sz. irányelvnek a nemzeti jogba való átültetésére.

²⁶ G. Bonet: *Chronique*. RTD eur. (Revue trimestrielle de droit européen), 2004. 1. sz., p. 110

²⁷ A. Carboni: *Two Stripes and You are Out! Added Protection for Trademarks with a Reputation*. EIPR (European Intellectual Property Review), 2004. 5. sz., p. 229

²⁸ *Vida* i. m. (1), p. 174

²⁹ R. Ingerl és Ch. Rohnke: *Markengesetz*. 2. kiadás, München, 2003, 14 § 831. széljegy

Zárszó

Nemcsak a főtanácsnok és az Európai Bíróság által kifejtett gondolatok érdekesek, de az itt tömörítve bemutatott néhány kommentár is.

A szerző ezekhez még a következőket kívánja megjegyezni.

1. Ha még kétségek maradtak volna az irányelv 5(2) cikkének értelmezése vonatkozásában, akkor azokat az Európai Bíróságnak ezt követően az Adidas c/a Fitnessworld-ügyben hozott ítélete végérvényesen eloszlatta. Ennek rendelkező része szerint

„... az irányelv 5(2) cikkében foglaltakat alkalmazó tagállam a jó hírnévvel rendelkező védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölés harmadik személy által történő használata esetén a védjegytulajdonos védelmét köteles biztosítani ... akkor is, ha azonos vagy hasonló termékekre, illetve szolgáltatásokra használják a megjelölést.”

2. Akár elismerjük, akár tagadjuk, hogy az irányelv 5(2) cikkében joghézag van, azt az Európai Bíróság a Davidoff c/a Gofkid-, valamint az Adidas c/a Fitnessworld-ítéletével kitöltötte.

3. Nyitott a kérdés, hogy az irányelv 5(2) cikkének alkalmazása során lehet-e a versenyjogot vagy a kötelmi jogot szubszidiáriusan alkalmazni. Erre a kérdésre a válasz egyáltalán nem könnyű, még a német, osztrák, magyar stb. joggyakorlat számára sem, ahogy azt Londonban egyesek látják (ahol persze még nagyobb problémák lehetnek a jogalkalmazásnál).³⁰

A szerző kétkedő megjegyzését alátámasztani látszik a jogalkalmazás eltérése két vezető kontinentális országban, nevezetesen a Német és a Francia Legfelsőbb Bíróság e kérdésben más-más utat követ.³¹

4. Az itt felvázolt jogkérdés jelentős, hiszen nemcsak védjegybitorlási ügyekben merülhet fel, de bejegyzési, felszólalási, törlési ügyekben egyaránt, amint arra az Európai Bíróság is utal.

5. Végül és utolsónak: alig esett szó arról a tényállásbeli kérdésről, hogy mikor állapítja meg a bíróság a védjegy jóhírűségét. Holott ez a kérdés legalábbis egyenértékű a jogkérdésekkel.

E bizonyítási kérdés gyakorlati jelentőségére világít rá, hogy a Magyar Szabadalmi Hivatal, valamint a Fővárosi Bíróság egybehangzóan elzárkózott például az ÉDEN (joghurt) védjegy jóhírűségének elismerése elől, amikor ezt a védjegyet más áruosztályba tartozó termékekre (üdítőital) jelentették be [3. Pk. 21172/2006].

³⁰ Carboni i. m. (27)

³¹ A Német Legfelsőbb Bíróság ilyen esetekre kizárja a tisztességtelen verseny elleni törvény (UWG) alkalmazását, a Francia Legfelsőbb Bíróság viszont a polgári törvénykönyvet (Code Civil) alkalmazza (igaz Franciaországban nincs – még – a tisztességtelen versenyt tiltó speciális jogszabály). – Vö. Védjegyvilág, 2004. 3. sz., p. 32

Az ilyen és korábbi hasonló hazai jogesetekre tekintettel az igényérvényesítés vonatkozásában különösen gondolatébresztő az, a *Jacobs* főtanácsnok perösszefoglalójában (58. pont) kifejtett nézet, amely az erős megkülönböztetőképeséggel rendelkező védjegyek számára biztosított oltalomtól „némileg eltérő”, a jó hírű védjegy számára biztosított különös oltalomról azzal emlékezik meg, hogy a kettő közötti „átmenet”-re utal.

Ennek a gondolatnak az „aprópénzre váltása” azt jelenti, hogy érdemes lehet a jó hírű védjegyre alapított igényt két jogcímre alapítani:

- az erős megkülönböztetőképeségre, valamint
- a jóhírűségre.

A gyakorló jogász számára mindezekből alighanem ez az egyik legértékesebb tanulság.